

**НАСТАВНА ПРОГРАМА ЗА
ПРИМЕНЕТА ЕКОНОМИКА – правни студии**

I. Податоци за раководителот на предметната програма и предметните наставници

Име и презиме: Ванчо Узунов Биљана Петревска	Научен степен и академско звање: Доктор на науки, редовен професор Доктор на науки, доцент
---	---

III. Основни податоци за предметната програма

Назив на предметната програма: ПРИМЕНЕТА ЕКОНОМИКА	
Код на предметната програма: 50302	Број на кредити: 7
Вкупно часови настава: 48	Број на страници задолжителна литература: 377
Студиска година кога се изучува предметната програма: 3	Семестар во кој се изучува предметната програма: 5

IV. Опис на предметната програма и клучни зборови (термини)

<p>Опис на предметната програма</p> <p>Предметот е од стручен карактер. Ги обработува аспектите на функционирањето на економскиот систем на Република Македонија, т.е. пред се законската рамка со која е уредено функционирањето на економскиот систем и раководењето со економските текови преку мерките на микро и макро економската политика.</p> <p>Наставната содржина на предметот е составена од два дела, и тоа:</p> <ul style="list-style-type: none">(1) Елементи, институции и правна рамка на современиот пазарен економски систем и(2) Економски систем и економска политика на Република Македонија. <p>Во првиот дел се обработуваат темите: дефинирање на предметот на проучување, еволуција на економските системи во светот, сопственоста во современиот пазарен економски систем, преговарањето, трансакциите и договарањето во современиот пазарен економски систем, пазарот во современиот пазарен економски систем, улогата на деловните субјекти (фирмите) во современиот пазарен економски систем, и улогата и задачите на владата во современиот пазарен економски систем.</p> <p>Во вториот дел се обработуваат темите: еволуција (историски развој) на економскиот систем на Македонија (1945-2000), реформирање на сопственоста во македонската економија, монетарен систем, монетарна политика и политика на девизен курс на Македонија, финансиски систем и пазар на капитал во Македонија, фискален систем и фискална политика на Македонија, системски аспекти на економските односи на РМ со странство, хоризонтални, секторски и развојни економски политики на РМ, невработеност, политика за вработување и пазар на работна сила, социјална стратификација, нееднаквост и сиромаштија во Македонија, и идни реформи и економска политика на Македонија за пристапување во ЕУ.</p>
--

Овој предмет разработува една битна и динамичка тематика со која се опишува реалноста и се објаснуваат повеќе економски феномени кои се одвиваат секојдневно во Република Македонија. Тука пред се станува збор за набљудување на современите веќе реализирани, или пак проектирани промени во економскиот систем и економската политика во Македонија, кои се во функција на прилагодување кон основните карактеристики на пазарните економски системи пред се на државите членки на Европската унија.

Клучни зборови (термини) за предметната програма

Применета економика, Економска политика, Економски систем, Приватна сопственост, Јавен сектор, Пазар на пари, Пазар на капитал, Монетарен систем, Фискален систем, Надворешно-трговски систем, Странски директни инвестиции, Невработеност, Регионален развој.

V. Цели и резултати што треба да се постигнат

Цели и резултати што треба да се постигнат

Цел на предметната програма по Применета Економика е да им овозможи на студентите да се стекнат со продлабочени знаења од областа на економијата и со специфични вештини за примена на ова знаење во практиката. За остварување на овие цели предметната програма ќе ги обработи теоретските аспекти на одделни економски дисциплини, а потоа ќе се фокусира на нивната практична примена.

По завршувањето на оваа предметна програма студентите ќе можат:

- да ја разберат појмовната определеност, значењето и содржината на применетата економика;
- да ја осознаат еволуцијата на економските системи во светот, како и на економскиот систем на Република Македонија од 1945 до 2000 година;
- да ја разберат проблематиката и да стекнат знаење за сопственоста, договорите, пазарот и деловните субјекти како институции на современиот пазарен економски систем, како и за улогата и позицијата на владата;
- да го разберат значењето на монетарната, фискалната, надворешно-трговската политика, како и проблемот со невработеноста во Македонија;
- да ги изучат потребните реформи кои треба да се превземат на патот на Р.Македонија кон Европската Унија.

VI. Методологија на предавање

Методологија на предавање

Материјалот е поделен во 12 тематски единици. Во рамките на секоја тематска единица прашањата ќе се анализираат од теоретски и од практичен аспект. Наставата по предметот Применета Економика се состои од предавање и интерактивна настава – вежби, и ќе се изведува со користење на повеќе методи карактеристични за системот на студии според ЕКТС. Најзначајните елементи од содржината на предметот ќе се презентираат од страна на наставникот, односно наставниците од факултетот. За да се обезбеди активно вклучување на студентите во наставата, студентите ќе можат да земат учество во дебатата на часовите по однапред утврдените теми. Наставата ќе се изведува преку интерактивни предавања на кои преку дискусија студентите ќе се поттикнуваат сами да доаѓаат до заклучоци, практични вежби преку кои ќе се развиваат вештините на студентите, и power-point презентации.

VII. Начин на (континуирано) оценување

Студентите може да стекнуваат поени од активност со активно учество на часовите по вежби. Тој број поени може да изнесува максимум 15 поени. Усмениот (завршен) испит носи максимум 85 поени, а поените од активност се додаваат на поените од усмен испит за формирање на крајната оценка. За положување со преодна оценка студентите мора да освојат минимум 61 поен.

VIII. Детална структура на предметната програма

Недела бр. 1	број на часови:4
назив на тематската целина: 1. Дефинирање на предметот на проучување	задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i> , Скопје - Глава 1
Детална структура на тематската целина: <ul style="list-style-type: none">- Централно прашање во економијата- Економија или економика-терминолошки разлики- Микро, макро и деловна економија- Позитивна, нормативна, теоретска и применета економска анализа- Економика на правото (Law and Economics)- Суштина и основни белези на економските појави и процеси- Економски систем- дефинирање на поимот- Национална економија, локални економски региони и меѓународни економски региони и интеграции	
Недела бр. 2	број на часови:4
назив на тематската целина: 1.Еволуција на економските системи во светот	задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i> , Скопје - Глава 2
Детална структура на тематската целина: <ul style="list-style-type: none">- Реформирање и трансформирање на економските системи- Технолошкиот прогрес и технолошки (индустриските) револуции и еволуција на економските системи- Еволуција на економските системи до '80-те години на 20-от век- Информатичка револуција и информациско општество- Промени до кои доведуваат информатичката револуција и глобализацијата врз обликувањето на економските системи- Општа структура и архитектура на современиот пазарен економски систем	
Недела бр. 3	број на часови:4
назив на тематската целина: 1. Сопственоста во современиот пазарен економски систем 2. Преговарањето, трансакциите и договорите во современиот пазарен економски систем	задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i> , Скопје - Глава 3 и Глава 4
Детална структура на тематската целина: <ul style="list-style-type: none">- Економска теорија на сопственоста- Видови сопственост во современите пазарни економски системи- Сопственоста врз информациите и интелектуална сопственост- Економско значење на преговарањето и трансакциите- Специфичност на трансакциите и управување со трансакционите трошоци- Економска теорија на договорот	
Недела бр. 4	број на часови:4
назив на тематската целина: 1. Пазарот во современиот	задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов,

економски систем	Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i> , Скопје - Глава 5
Детална структура на тематската целина: <ul style="list-style-type: none"> - Пазарот како механизам за уредување на економските текови - Видови пазарни структури - Теоријата за „Неуспех на пазарот“ - Контестибилен пазар – поим и суштина - Пазарните ризици и начините на раководење со нив 	
Недела бр. 5	број на часови:4
назив на тематската целина: 1. Улогата на деловните субјекти (фирмите) во современиот пазарен економски систем	Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i> , Скопје - Глава 6
Детална структура на тематската целина: <ul style="list-style-type: none"> - Терминолошка разноличност за поимот деловни субјекти - Теоретски основи на деловната организација - Специфичности и значење на малите и средните деловни субјекти - Основни обележја на мултинационалните корпорации - Корпоративно управување, менаџмент и претприемништво 	
Недела бр. 6	број на часови:4
назив на тематската целина: 1. Улогата и задачите на владата во современиот пазарен економски систем	задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i> , Скопје - Глава 7
Детална структура на тематската целина: <ul style="list-style-type: none"> - Улогата на владата во економијата - Принципи на спроведувањето економска политика - Задачи на владата во однос на економијата - Организација на државните институции за економска ефикасност - Концептот “добро владеење” (добро управување) - Концептот јавно-приватно партнерство 	
Недела бр. 7	број на часови:4
назив на тематската целина: 1. Еволуција (историски развој) на економскиот систем на Македонија (1945-2000) 2. Реформирање на сопственоста во македонската економија	задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i> , Скопје - Глава 8, и Глава 9
Детална структура на тематската целина: <ul style="list-style-type: none"> - Фази на административно-централистичкиот економски систем - Фази на самоуправно-пазарниот економски систем - Почетоци на обликување на пазарно ориентиран економски систем-предтранзиционен период (1989-1991 година) - Основни насоки на транзицијата на економскиот систем на Македонија од 1991 до 2000 година - Остварувања со реформите на економскиот систем на Македонија во текот на 90-тите години на 20-от век - Приватизација и реструктурирање на деловниот сектор во РМ - Развој на оригинерен приватен деловен сектор во Македонија - Санација на банките во Република Македонија - Реформирање на јавните дејности во Македонија 	
Недела бр. 8	број на часови:4
назив на тематската целина: 1. Монетарен систем, монетарна политика и политика на девизен курс	задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i> , Скопје - Глава 10 и Глава

<p>на Македонија 2. Финансиски систем и пазар на капитал во Македонија</p>	<p>11</p>
<p>Детална структура на тематската целина:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Еволуција на монетарниот систем на Македонија - Правна рамка на монетарниот систем - Институционална рамка на монетарниот систем - Инструменти на монетарна политика - Политика на девизен курс - Основни карактеристики на монетарната политика во Македонија - Банкарство и банкарски сектор во Македонија - Пазарот на пари во Македонија - Платен систем на Македонија - Пазар на капитал (долгорочни хартии од вредност) во Македонија - Осигурување и пензиско осигурување во Македонија - Други небанкарски финансиски пазари и инструменти во Македонија 	
<p>Недела бр. 9</p>	<p>број на часови:4</p>
<p>назив на тематската целина: 1. Фискален систем и фискална политика на Македонија 2. Системски аспекти на економските односи на РМ со странство</p>	<p>задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i>, Скопје - Глава 12 и Глава 13</p>
<p>Детална структура на тематската целина:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Даночен систем на Македонија - Буџет и фискална политика на Македонија - Трезор и трезорско работење - Финансирање на единиците на локална самоуправа - Правна рамка на системот на надворешно-економските односи на РМ - Институционална рамка на системот на надворешно-економските односи - Услови во кои се реализираат надворешно-економските односи на Македонија - Перформанси на РМ во надворешно-економските односи - Задолженост и надворешен долг на Македонија - Платен биланс на Република Македонија 	
<p>Недела бр. 10</p>	<p>број на часови:4</p>
<p>назив на тематската целина: 1. Хоризонтални, секторски и развојни економски политики на РМ</p>	<p>задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i>, Скопје - Глава 14</p>
<p>Детална структура на тематската целина:</p> <p>I. Хоризонтални економски политики на РМ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Политика на Македонија за регулација на пазарите - Политика на Македонија за заштита на потрошувачите - Политика на Македонија за создавање повољно окружение за деловно работење - Политика на креирање конкурентна способност на македонската економија - Политика на РМ за поддршка на МСП и поттикнување на претприемништвото - Политика на РМ за заштита на животната средина <p>II. Секторски економски политики на РМ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Развој на одделни индустриски гранки - Земјоделска политика на РМ <p>III. Развојни економски политики на РМ</p> <ul style="list-style-type: none"> - Енергетска политика на РМ - Политика за развој на транспортната инфраструктура 	

<ul style="list-style-type: none"> - Политика за поттикнување и примена на информатичката технологија - Политика на РМ за рамномерен регионален развој 	
Недела бр. 11	број на часови:4
назив на тематската целина: 1. Невработеност, политики за вработување и пазар на работна сила 2. Социјална стратификација, нееднаквост и сиромаштија во Македонија	задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i> , Скопје - Глава 15 и Глава 16
Детална структура на тематската целина: <ul style="list-style-type: none"> - Невработеноста како економска категорија - Манифестирање на невработеноста во РМ - Политики на РМ за намалување на невработеноста - Пазар на работна сила во Македонија - Анализа на социјалната раслоеност во РМ - Фактори на социјалната раслоеност и сиромаштијата во РМ - Политики за менување на социјалната раслоеност и сиромаштијата во РМ 	
Недела бр. 12	број на часови:
назив на тематската целина: 1. Идни реформи и економска политика на Република Македонија за пристапување во Европската унија	задолжителна литература: Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>Применета Економика</i> , Скопје - Глава 17
Детална структура на тематската целина: <ul style="list-style-type: none"> - Македонија како функционална пазарна економија - Македонија како економија способна за справување со конкурентскиот притисок на внатрешниот пазар на ЕУ 	

IX. Литература

Задолжителна литература
Софија Тодорова, Ванчо Узунов, Биљана Петревска (2015), <i>„Применета Економика</i> , Скопје
Дополнителна литература
(сите наведени документи може да се најдат на web-страницата: www.sei.gov.mk): <ul style="list-style-type: none"> • Национална програма за усвојување на правото на Европската унија 2008; • Национален развоен план на РМ 2007-2009; • Национална стратегија за интеграција на Република Македонија во Европската унија; • Одговори на Прашалникот на Европската комисија по повод Апликацијата на РМ за членство во Европската унија; • Предпристапна економска програма на Република Македонија 2006; • Документи и периодични публикации на Министерството за финансии (www.finance.gov.mk), и на Народната банка на РМ (www.nbrm.gov.mk);